

ÜNİVERSİTELERİN

2023-2024

URAP

AKADEMİK PERFORMANS SIRALAMALARI

Eğitim İş

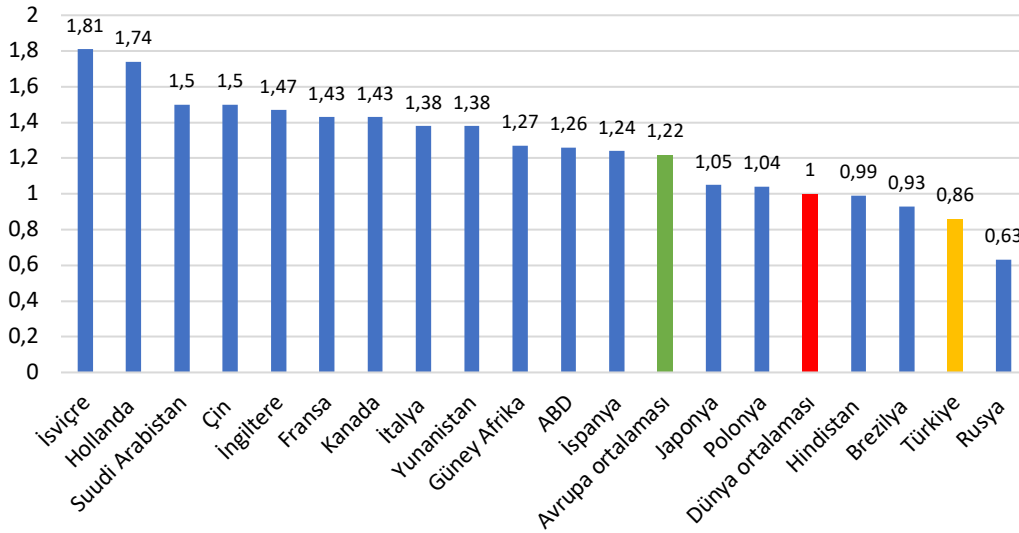
www.egitimis.org.tr

ÜNİVERSİTELERİN AKADEMİK PERFORMANS SIRALAMALARI (URAP) 2023-2024

URAP sıralaması bilimsel üretkenlik ve akademik ürünlerin kalitesine göre yapılmaktadır. Bu yıl, üniversiteler arasında en fazla bilimsel makale yayımlamış olan **3500 üniversite** belirlenmiş, en yüksek puanı alan **3000 üniversite** açıklanmıştır.

Etki değeri olarak %75'lik dilime girmiş dergilerde yayımlanan **makale sayısı, atıf sayısı**, 2018-2022 dönemindeki **toplam bilimsel doküman sayısı**, 2018-2022 yılları arası 24 bilim alanında yayımlanan makale sayılarının, ilgili alandaki makale başına düşen atıf değerine göre ağırlıklandırılmış toplamını ifade eden **toplam yayın etkisi**, 2018-2022 yılları arası 23 bilim alanından alınan atıf sayısının ilgili alandaki makale başına düşen atıf değerine göre ağırlıklandırılmış toplamını ifade eden **toplam atıf etkisi**, 2018- 2022 yılları arasında bir yükseköğretim kurumunun başka bir ülkede yer alan kurum veya kurumlarla yaptığı toplam ortak yayın sayısını gösteren **uluslararası işbirliği** (aynı zamanda ülkenin saygınlığını gösterir) olmak üzere **altı başlıkta** etki değeri belirlenmektedir.

Dünya ortalamasına göre etki değeri

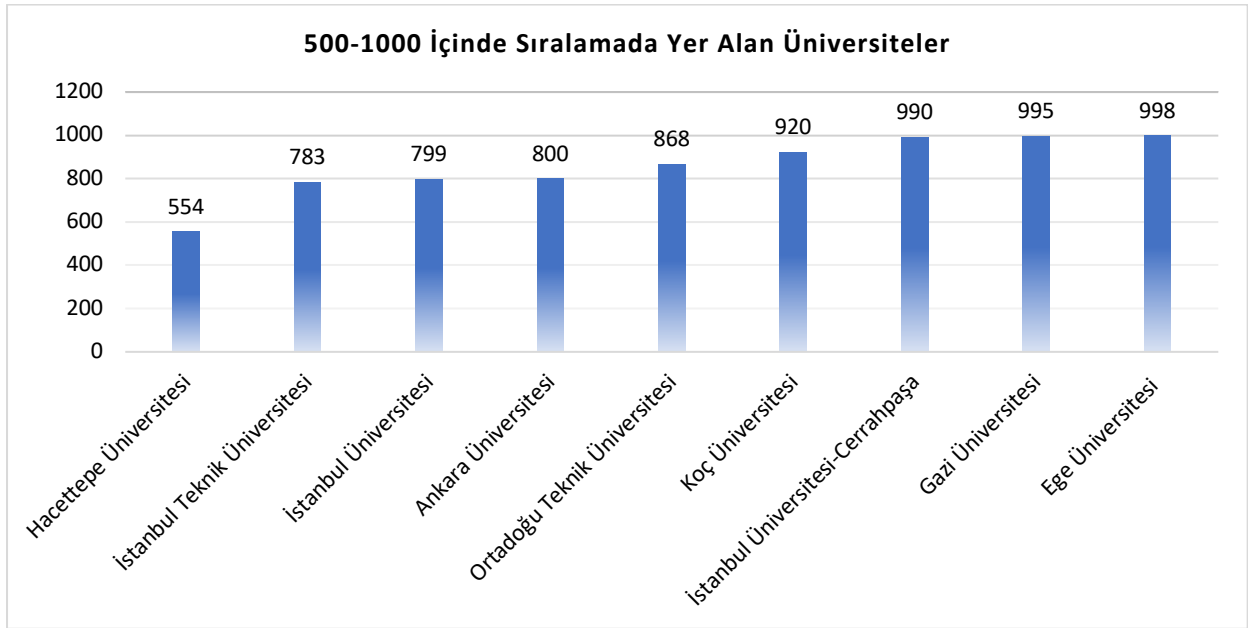

Kaynak: URAP 2023-2024 edinilen verileriyle oluşturulmuştur.

Dünya ortalamasına göre etki değeri sıralamasında **Türkiye 0,86** ile Rusya'dan sonra en düşük etki değerine sahip ülke olmuştur. En yüksek etki değeri İsviçre'ye ait olurken **dünya ortalaması 1, Avrupa ortalaması ise 1,22** olarak gerçekleşmiştir.

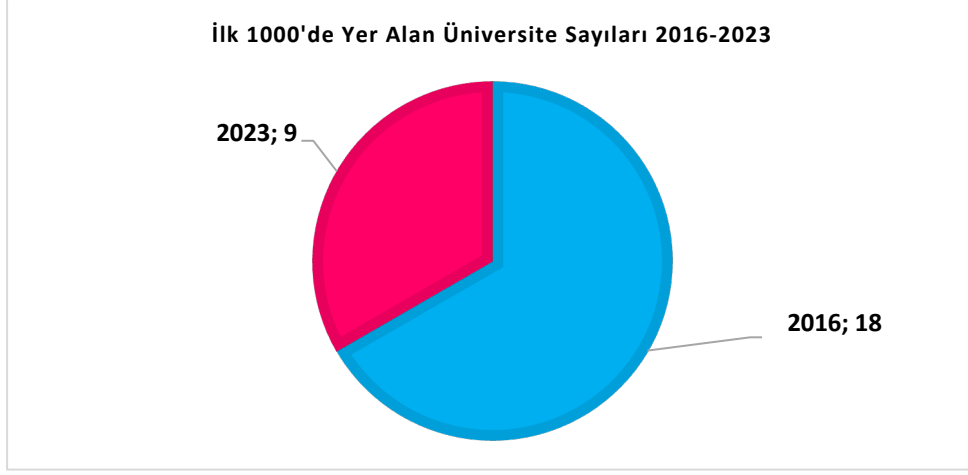
Türkiye’de etki değerin bu kadar düşük olması ve son sıralarda yer almasının temel nedeni makale yayınlarının etki değeri yüksek olan (Q1, Q2, Q3) dergilerde oldukça az, etki değeri düşük olan (Q4) dergilerde ise oldukça fazla yapılmasıdır. Toplam 208 üniversitenin bulunduğu Türkiye’de etki değerin bu kadar düşük belirlenmesi üniversitelerin niteliğinde ve bilimsel çalışmalarında oldukça geri planda kaldığını ortaya koymaktadır. Sonuçta görülmektedir ki önemli olan üniversite sayısının artırılması değil, nitelikli üniversiteler kurulması ya da var olan üniversitelerin niteliğinin artırılmasıdır.

Yine aynı rapora göre 2023-2024 döneminde ilk 500 içinde hiç üniversitemiz yokken 500-1000 arasında yer alan 9 üniversitemiz bulunmaktadır.

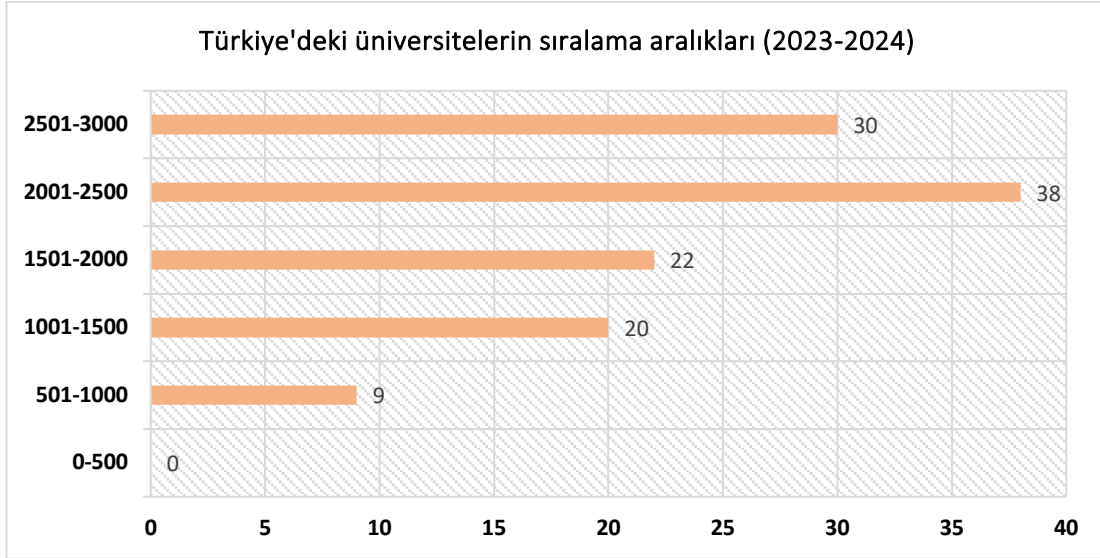
Kaynak: URAP,2023-2024 verileriyle oluşturulmuştur.

500 ile 1000 arasında yer alan üniversitelerimiz içinde ilk sırada **Hacettepe Üniversitesi** yer almaktadır (554.) Son sırada ise 998. olarak **Ege Üniversitesi** yerini almıştır. İlk 500’de hiç üniversitenin olmaması ve ilk 1000’de 208 üniversiteden sadece 9’unun yer alması üniversitelerimizin sadece yaklaşık **%4’ünün** bu sıralamada yer aldığını göstermektedir.

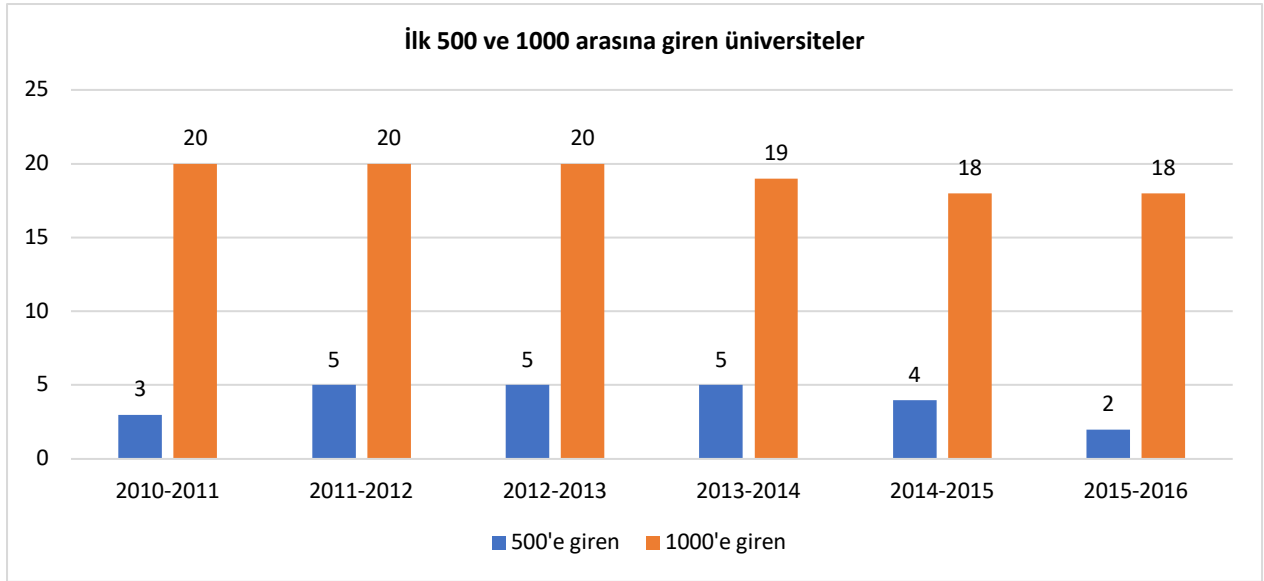
Kaynak: URAP,2023-2024 verileriyle oluşturulmuştur.

2016 yılından itibaren ilk 500 içinde **hiç üniversitesi olmayan** Türkiye'nin 2016 yılında **18 üniversitesi** ilk 1000 içinde yer alırken 2023 yılında yarısı kadar yani **9 üniversitesi** yer alabilmiştir.

Kaynak: URAP,2023-2024 verileriyle oluşturulmuştur.

2023-2024 döneminde Türkiye'de bulunan üniversitelerin sıralaması en fazla **2001-2500** arasında gerçekleşmiştir (38 üniversite). **0-500** arasında hiç üniversite bulunmazken 2501-3000 arasında da 30 üniversite yer almıştır.

Kaynak: URAP, 2023-2024 verileriyle oluşturulmuştur.

2016 yılından itibaren ilk 500 içinde üniversitesi bulunmayan Türkiye'nin ilk 1000 içinde bulunan üniversite sayısı da 2010-2011 döneminden itibaren sürekli azalmıştır. Bu durum Türkiye'de nitelikli bilimsel çalışmaların nerdeyse yapılmadığı anlamına gelmemektedir. Yapılan bilimsel çalışmaların çoğunlukla Q4 olarak nitelendirdiğimiz etki değeri düşük dergilerde yayımlandığını göstermektedir. Son dönemde artan üniversite sayısı ile birlikte akademik unvan için gerekli olan çalışmaların sayısının da artması kaçınılmazdır. Burada yine temel soru; amaç nicelik midir? Nitelik midir?

Tamamen nitelik üzerinde yapılan URAP değerlendirmesine göre Türkiye'nin her ne kadar bilimsel anlamda etki değeri artırılmak istense de düzelmediği aksine başarının giderek azaldığı görülmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Devlet ve vakıf üniversiteleri ile birlikte toplam 208 üniversitenin bulunduğu Türkiye'nin akademik başarı sıralamasına göre hem dünya ortalamasının hem de Avrupa ortalamasının altında kalmasına ek olarak ilk 500 içinde hiçbir üniversitesinin bulunmaması (2016'dan beri) ilk 1000'de ise sadece 9 üniversitesinin bulunması nicelik olarak artışın nitelikten tamamen bağımsız olduğunu açıkça ortaya koymuştur. 2010-2011 döneminde ilk 500 içinde 3 üniversitemiz varken ve bu sayının zamanla gelişen bilim ve teknoloji ile hatta üniversite sayısı ile artması beklenirken aksine artık hiçbir üniversite bu sıralamaya girememektedir.

2002 yılında Türkiye'deki üniversite sayısı **76 iken** 2010 yılında **156'ya**, 2023 yılında ise **208'e** çıkmıştır. Bu yüksek artışla yeni kurulan üniversitelerin birçoğunda akademik kültür oluşmadan faaliyete geçilmesinin bilimsel başarıya verdiği zarar gibi önceki yıllarda sıralamaya giren üniversitelerin artık girememesi de dikkati çeken ayrı bir konudur. Bunun birçok nedeni olmakla birlikte en temel gerekçe

üniversitelerde azalan özerklik haliyle bilimsel özgürlüktür. Örgütsel, mali, akademik ve personel özerklik konusunda EUA (Avrupa Üniversiteler Birliği) 2023 raporunda da belirtildiği üzere yükseköğretim kurumları Türkiye’de ya düşük düzey ya da orta düşük düzey özerkliğin bulunduğu grupta yer almaktadır. Bu da üniversitelerde özgür, liyakatin geçerli olduğu bir sistemden uzaklaşılmasıyla birlikte bilimsel başarının düşmesini açıklar niteliktedir.

Bu sonuçlara bağlı olarak Türkiye’de bulunan üniversitelerin özgür bilim yapabileceği özerk ortamın sağlanması, siyasi yapının yükseköğretim kurumlarının her alanından çıkması zorunludur. Bunun için yapılması gereken açıkça YÖK’ün kaldırılması ve bilimin siyasi politikalara alet edilmemesidir.

Kaynakça

URAP, (2023). <https://newtr.urapcenter.org/>. (Erişim tarihi: 12 Aralık 2023).

YÖK, (2023). <https://istatistik.yok.gov.tr/>. (Erişim Tarihi: 5 Kasım 2023).

RAPOR

Dr.Burcu DOĞAN

Araştırma ve Raporlama Uzmanı